

Slangenschimmel ontdekt bij wilde ringslangen in Nederland

RAVON en de Universiteit Gent (B) doen sinds 2017 onderzoek naar de schimmel *Ophidiomyces ophidiicola*. Deze schimmel kan een huidziekte veroorzaken bij slangen, soms met dodelijke gevolgen. Na zeven jaar zoeken is de schimmel aangetroffen in de Nederlandse natuur.

Verspreiding en symptomen

De schimmel veroorzaakt de huidziekte *ophidiomycose*, ook wel "snake fungal disease" (SFD) genoemd. Tot op heden is de schimmel bij 62 wilde slangensoorten op drie continenten aangetroffen, alsmede in diverse gehouden en (wilde) slangen in de handel. De schimmel wordt geassocieerd met afnemende populaties van diverse Noord-Amerikaanse slangensoorten. Hij wordt alleen aangetroffen bij slangen en veroorzaakt een huidziekte die zich kan beperken tot kleine zweren op de huid maar ook kan ontwikkelen tot een dodelijke schimmelinfectie. Slangen met een zware infectie zijn vaak sloom, zonnen bovengemiddeld veel en vertonen daarbij verminderd vluchtgedrag. Dit maakt de dieren kwetsbaar voor predatie.

Een infectie is te herkennen aan afwijkend gekleurde/gevormde schubben, gelige tot bruine korsten, zweren, zwelling van de huid, onderhuidse knobbeltjes en een verhoogde frequentie van vervelling. Op vervellingen is de infectie te herkennen aan kleine littekentjes. Het is ook mogelijk dat de schimmel aanwezig is op een gastheer, zonder zichtbare symptomen. De schimmel lijkt vooral voor te komen bij soorten die de voorkeur geven aan vochtige habitats.

De slangenschimmel in Nederland

Er zijn in Europa nog maar enkele meldingen gerapporteerd en werd tot nu toe in de Benelux nog niet gedetecteerd. Tussen 2017 en 2023 zijn vervellingen, karkassen en huidswabs van 284 wilde en in gevangenschap gehouden slangen afkomstig uit Nederland, behorende tot 22 soorten, getest op de aanwezigheid van de schimmel. Twee vervellingen van wilde ringslangen uit Noord-Holland testten positief op de aanwezigheid

Kaart van Nederland waarop te zien is waar monsters zijn verzameld om de aanwezigheid van de *Ophidiomyces ophidiicola* te beoordelen.

Een ringslang met tekenen van vermoedelijke *ophidiomycose*. (Foto: Tariq Stark)

van de schimmel, hoewel beide vervellingen geen zichtbare afwijkingen consistent met de ziekte vertoonden. Op vervellingen kunnen kleine zweren echter makkelijk worden gemist. Aanwezigheid van de schimmel kan dan alleen door middel van genetisch onderzoek worden aangetoond. Deze ontdekking betreft de eerste beschrijving van *O. ophidiicola* in Nederland. Het artikel dat deze ontdekking beschrijft is gepubliceerd in het Vlaams Diergeneeskundig Tijdschrift.

Vervolgonderzoek

De huidige verspreiding van de schimmel in Noord-Holland en aangrenzend Utrecht, maar ook de mate van voorkomen (prevalentie) van de schimmel in de ringslangpopulatie waar de positieve monsters zijn aangetroffen, is nog onbekend. We willen achterhalen in welk epidemiologisch stadium de verspreiding van het pathogeen zich bevindt, hetgeen noodzakelijk is om mogelijke vervolgstappen te formuleren. Tevens wordt getracht te bepalen welke varianten van de schimmel in Nederland aanwezig zijn (zie eerder genoemde artikel) en wat de impact op de lichaamsconditie van individuele slangen is. In 2024 is er een onderzoek van start gegaan om op deze vragen antwoorden te verkrijgen.

Geef waarnemingen door

Heeft u een dode slang gevonden of een slang gezien met verdachte symptomen, al dan niet gecombineerd met afwijkend gedrag? Maak dan goede foto's (inclusief goede detailopnames van de getroffen lichaamsdelen), noteer de datum en locatie en neem contact op met t.stark@ravon.nl. Heeft u een vervellingshuidje gevonden? Stuur deze dan per stuk in een papieren envelop (niet in een plastic zakje) onder vermelding van naam, locatie en datum naar RAVON, t.a.v. Tariq Stark, Postbus 1413, 6501 BK Nijmegen.

Tariq Stark, Wouter Beukema, Maarten Gilbert, Edo Goverse & Richard Struijk (mede namens An Martel, Frank Pasmans en Elin Verbrugge, Wildlife Health Ghent, UGent)

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de 'Van der Hucht de Beukelaar Stichting', de European Snake Society en Stichting Herpetofauna worden bedankt voor hun financiële steun aan deze studie.

- ▲ schimmel vastgesteld (n=2)
- schimmel niet vastgesteld (n=249)
- dieren die symptomen van een besmetting vertonen, maar negatief testen voor de schimmel (n=6)